

Yakhud, kasser, æsker, kapsler og anden indpakning af orientalsk materiale på Det Kongelige Bibliotek

af forskningsbibliotekar Bent Lerbæk Pedersen, Det Kongelige Bibliotek

Gennem årene har Orientalisk Samling modtaget mange forskellige former for indpakninger af orientalsk materiale sendt fra Østen. Denne artikel vil dels beskæftige sig med forsendelsernes emballering og dels med materialernes indpakning på bibliotekets hylder. Alt vil blive baseret på eksempler fra Orientalisk Samling, dvs. håndskrifter, bloktryk og andet trykt materiale fra Asien.

1. Forsendelser

Den mest fornemme indpakning er en sending af buddhistiske bøger fra Thailand i 1931. For at opnå en god karma sendte den thailandske prinsesse Sumonmalya af Siam trykte buddhistiske tekster rundt til forskellige europæiske nationalbiblioteker – også til Danmark. De buddhistiske værker var anbragt i stabler inde i traditionelle thailandske bogskabe, dækket med sort lak og buddhistiske figurscener i guld. En mere fornem indpakning kan man ikke tænke sig. (fig. 1)

Kaare Grønbech (1901-1957) deltog i Den anden danske centralasiatiske ekspedition til det Indre Mongoliet, 1938-1939. Der købte han mange mongolske håndskrifter og bloktryk,

Fig. 1. Thai bogskab fra 1931 (Det Kongelige Bibliotek).

som blev transporteret til Danmark i særlige trækasser, der var forsynet med låg. Disse kasser var fremstillet af små uhøvlede planker af fyrretræ, og tre af dem befinder sig stadigvæk i Orientalisk Samling.

En særlig type af pakker ankom i 1955 til biblioteket bestående af en komplet samling af de kanoniserede lamaistiske tekster fra Tibet. Samlingen var bloktryk på håndfremstillet papir i den traditionelle buddhistiske form som smalle, aflange ark, der er en erstatning for palmeblade, som blev anvendt for papirfremstilling kunne foretages uden for Kina. Trykningen og forsendelsen kom fra Tibet, og dér var papir og pap så kostbart, at man i stedet anvendte huder af yakokser som indpakning.

Fig. 2. Æske fremstillet af huder fra Yak-okser. Sendt fra Tibet til biblioteket i 1955 (Det Kongelige Bibliotek).

Pakkerne lyste desuden op ved at adressatens navn (Prins Peter, Det Kongelige Bibliotek) var skrevet i grønt både med latinske og tibetanske bogstaver. (fig. 2).

For ikke så mange år siden ankom der ligeledes en stor sending af pakker med trykte tibetanske tekster i den traditionelle form af aflange papirark, dog denne gang fra Indien. I denne sending havde afsenderen bundtet teksterne, der var opdelt i sektioner med hver deres beskyttelsesplader af pap (se forinden om dækplader), sam-

men i passende stabler, som dernæst var blevet omviklet af tyndt papir inderst og sækkelærred yderst. (fig. 3). I takt med, at Indiens økonomi er blevet bedre end tidligere, modtager biblioteket fra tid til anden papkasser, der er blevet omvundet med finere tyndt afbleget lærred.

De fleste pakker til afdelingen fra Østen ankommer dog som papæsker af mere eller mindre holdbart pap – alt fra solidt flerlags pap til skørt billigt pap, der ofte er gået i stykker ved ankomsten til biblioteket, og i ganske særlige tilfælde er de næsten helt opløst. Derfor hænder det, at det danske postvæsen har måttet samle indholdet (bøger, tidsskrifter o. lign.) sammen i plastikposer. Man forstærker gerne papæskerne med tape som regel hen over åbninger på langs og tværs, men nogle pakker er næsten helt indviklet i tape. Der er endda nogle eksempler på libanesiske pakker, hvor mindre papæsker er fæstnet sammen til en stor pakke udelukkende af tape.

I de mere rige lande i Asien, som Japan, Sydkorea, Taiwan og til dels Kina og Hong Kong, pakker boghandlerne materialet ind i papir og plastik

Fig. 3. To papkasser dækket i sækkelærred. Sendt fra Indien til biblioteket i 2000 og 2008 (Det Kongelige Bibliotek).

Fig. 4. Bogæske fremstillet i kejsrertræ fra Syd Korea. Sendt til biblioteket i 1968. OA 92-367/MS (Det Kongelige Bibliotek).

for at holde fugten ude af indholdet. Desuden fører de bøgerne og tidsskrifterne med bobleplast, styrox/flamingo eller papir. Papir er stadigvæk ofte brugt som støttemateriale i pakkerne enten i form af papirstimler eller sammenkrøllet papir, gerne avispapir.

Nogle forlag og boghandlere har yderlige fremstillet en særlig indpakning. Det kan enten være en papæske, hvor pappet er lagt dobbelt omkring indholdet eller bare en egen enkel papæske. Denne slags æsker har detaljer om ind-

holdet, titel, forfatter og forlag, påtrykt eller en særlig påklæbet etikette. I Japan er der en tradition for at specielle genstande indpakkes i en speciel fremstillet æske af kejsrertræ (paulownia), hvori indholdet oftest svøbes i et brokadestof eller fint håndlavet papir. Dette har smittet af på emballeringen af nogle fine bogværker, således at de fremsendes i sådanne æsker af træ. Andre lande i Fjernøsten kan også anvende lignende trææsker f. eks. Sydkorea (fig. 4).

I dag ser man ligeledes sær-

Fig. 5. Islamisk bønnebog i losblade med dæklade af skind og lædertaske. 1600-1700-tallet. Cod. Arab. 50 (Det Kongelige Bibliotek).

lige kunsthåndværk forarbejdede paphylstre eller egentlige æsker fremstillet af forlagene for at gøre bøgerne mere tiltrækkende for et stadigt voksende købedygtigt publikum i Asien. Det kan f. eks. dreje sig om tætsluttende Futteraler, hvor stødfalderne er udformet i geometriske udskæringer eller fine mønstre. Kapsel-lignende indpakninger af pap er også anvendt – gerne med påtrykt dekorativ grafik.

2. Værker med kulturbestemte opbevaringsmaterialer.

Nordafrika og Vestasien

I det østlige Afrika og det arabiske område havde man i tidlige tider ikke egentlige indbindinger af tekster. Man skrev på papyrus, bark, pergament og senere på papir. For at beskytte håndskrifterne placerede man en slags dæklplader foroven og forneden. Sådanne plader var ofte af træ men kunne dog også bestå af garvede skind med hårene bevaret. (Fig. 5). For yderligere at beskytte skrifterne kunne

man omvikle værkerne med tekstiler eller endda fremstille særlige poser, omslag, eller tasker. Svøbene og poserne kunne være ganske farverige og f. eks. være dekorerede med plantemønstre og geometriske mønstre.

I de koptiske, etiopiske og armenske kredse udviklede man et system til sammenhæftning af arkene. På øverste og nederste ark fastgjorde man så træplader, og derved opstår en kodeks (en bog med stift bind). På ryggen af bogen var trådene i hæftningen synlige, og efterhånden fandt man ud af at det var bedst at beskytte disse tråde mod slid ved at klæbe et stykke stof eller læder fast på ryggen. Denne type indbundne bøger kunne ligeledes svøbes i stoffer eller lægges i særligt fremstillede tasker, som også gjorde det nemmere at transportere dem. (fig. 6).

I den islamiske kulturkreds blev indbindingen af bøger forbedret, bl.a. ved at man foldede flere ark sammen før indbindingen, så man lettere kunne holde styr på rækkefølgen af siderne. Selve bindet omkring bogen

Fig. 6. Kristen etiopisk bonnebog. Sen 1800-tal. Cod. Ethiop. Add. 7 (Det Kongelige Bibliotek).

Fig. 7. Typisk islamisk indbinding med beskyttende flap. Koran, formodentlig kopieret i 1600-tallet. Cod. Arab. 22 (Det Kongelige Bibliotek).

blev også forbedret og fik den karakteristiske flap, der bukket henover forsnettet af bogen, og derved beskytter dette. Bindene blev ofte dekorerede med fine mønstre, gerne med dekorationer i dybtryk. (fig. 7).

Syd- og Sydøstasien

I de indiske og sydøstasiatiske kulturer anvendte man palmeblade som skrivemateriale i ældre tider, og papir blev først rigtigt populært i 1800-tallet. Man kan dog stadigvæk se eksempler på palmebladsbøger, dog nu med trykte tekster og ikke med den traditionelle indridsning af bogstaverne. Det er nødvendigt at holde de enkelte beskrevne palmeblade sammen i den rigtige rækkefølge. Det har man traditionelt gjort ved at bore et til to huller igennem alle bladene – i midten eller ca. en tredjedel fra enderne –, og trække en snor igennem hullerne. For at beskytte bladene fremstillede man dækplader. Dækpladerne var som regel af træ, men andre materialer som elfenben, ben fra andre dyr, metal og stof kunne også

benyttes. Dækpladerne var gennemboret af samme antal huller som tekstbladene, og de var som regel udekorerede, nogle dog malede eller lakerede i en farve, gerne rød eller sort, eller udsmykkede med malede eller udskårne motiver. Dekorationerne kan både findes på de ydre og på de indre sider, og de kan bestå af geometriske mønstre, plantemønstre eller figurscenerier.

En særlig form for dækplader blev fremstillet af tøj, der havde tilhørt en meget lærd og dermed hellig buddhistisk munk. Tøjet blev rengjort og lagt i en lakopløsning. Dernæst blev tøjet foldet i en tykkelse passende til værkets størrelse. Undertiden lagde man yderligere guldglimmer på den ydre side.

Udformningen af dækpladerne kan fortælle lidt om hvilket land de kommer fra. F. eks. er dækpladerne fra Burma ret kraftige og gerne lakeret røde ensfarvede eller fint dekoreret i guld. Dækplader fra Sri Lanka er tynde og er undertiden bemalet med en kombination af geometriske mønstre og plante-mønstre, ofte på en gul baggrund.

Fig. 8. Svøb til et palmebladshåndskrift fra Burma. Buddhistsk tekst på pali skrevet med burmesisk skrift. 1800-tallet. PA(Burm)31 (Det Kongelige Bibliotek).

For yderligere at beskytte palmebladshåndskrifterne blev de svøbt i et klæde. Sådanne svøb kan være udsmykket med mønstre i rige farvekombinationer (fig. 8). Svøbene er som regel kvadratiske og i et af hjørnerne er der påsyet et langt bændel.

I Laos, Burma og Cambodja fremstillede man også måttelignede svøb, der blev rullet omkring palmebladene. De vævede stykker klæde blev tit forstærket med bambuspinde, der var skubbet ind mellem måtternes tråde. (fig. 9). På burmesiske værker findes desuden ofte en ekstra vævet bændel omkring bladstakkene, og denne bændel kan indeholde indvævede enkle geometriske mønstre og i særlige tilfælde titlen på

værket.

Ligesom med det omtalte bogskab fra Thailand kunne troende buddhister også få fremstillet bogæsker i træ med fine dekorationer, der gerne var udført i lak til opbevaring af palmebladshåndskrifter. En sådan æske fra Thailand findes i den orientalske samling – formodentlig fremstillet i den tidlige del af 1900-tallet.

Papir blev fra 1200-tallet mere almindeligt benyttet som skrivemateriale i Syd- og Sydøstasien, og de værker, der ikke var i islamisk indbinding, fik en udformning som palmebladsbøgerne, dvs. værker med aflange blade bundtet sammen med tråde. Dog blev en del af dem ikke holdt sammen af tråde, men ved at

Fig. 9. Vævet svøb forstærket med bambuspinde til et buddhistisk palmblads håndskrift om munkeregler. 1800-tallet. PA(Burm)8 (Det Kongelige Bibliotek).

lime bladene sammen på den lange side i en lang bane, så der opstod en slags bælg som i en harmonika. En sådan foldebog fik ofte forstærket den øvre og nedre side med ekstra lag af papir. Desuden blev begge typer bøger gerne lagt i dækplader af træ, med eller uden dekoration ganske som hos palmebladsbøgerne. I den thailandske kultur ser man ofte denne form for bøger, hvor den øverste og nederste side har en poleret overflade, gerne skabt af et tyndt lag lak (fig. 10).

Der opstod yderlige forskellige hybrider af papirbladsbøger som en blanding af den islamiske hæftede bog og papirbladsbogen i tværformat, f.eks. ved at hæfte eller knytte papirarkene sammen enten langs den korte eller lange side, uden at lave en egentlig indbinding,

dog gerne med ekstra lag papir i starten og afslutningen af værket. Alle typer bøger af papir kunne ligeledes blive svøbt ind i et klæde.

Tibet og Mongoliet

Med indtoget af den buddhistiske lære i Tibet og Mongoliet overtog man som en selvfølge bøgerne formater fra den indiske og sydøstasiatiske tradition. Da palmer ikke gror i de to centralasiatiske lande, blev papir det foretrukne skrive- og senere trykmateriale. Bøgerne blev gerne beskyttet af træplader og undertiden også af metalplader eller af træplader belagt med metal, der ofte var udsmykket med buddhistiske figurer. En del pragtværker fra Tibet og Mongoliet har fået dækket

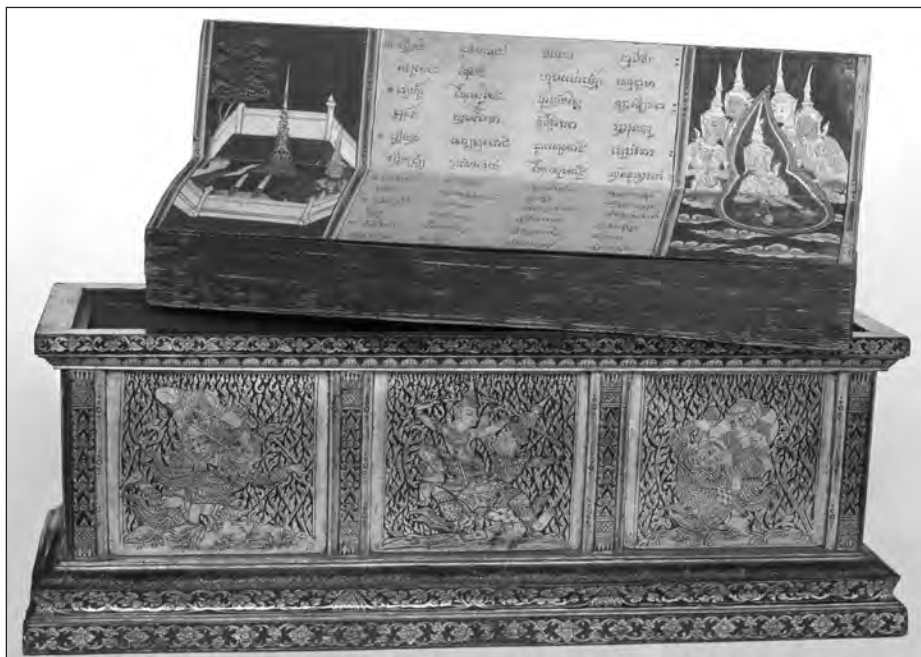

Fig. 10. Buddhistisk pālī håndskrift skrevet med cambodjansk skrift i thailandsk bogform og tilhørende bogkasse. 1800-tallet. PA(Camb)29 (Det Kongelige Bibliotek).

de beskyttende træplader med et stykke brokade, en metode som oprindeligt kom fra Kina. På indersiden af den øverste ret tykke dæklade var der undertiden en eller to dybe ruder, hvori man mailede buddhistiske figurer. Over disse billeder fæstnede man et til flere lag silkestoffer – gerne femfarvet i hver sin grundfarve, som et symbol på den kosmiske orden. (fig. 11). Mange af bøgerne blev ligeledes lagt i et svøb – lige fra et enkelt rødt eller gult ensfarvet klæde til et fint dekoreret stykke.

Kina, Japan og Korea

De oprindelige bøger i Kina bestod af bambuspinde bundet sammen og rullet op i et bundt. Dette bundt blev som regel sikret med

en omkringliggende snor. Muligvis har der også været eksempler på bogruller som var indpakket i klæde, men det er ikke observeret i det få værker, man indtil nu har udgravet i Kina. Da man senere begyndte at anvende silke limet sammen i lange baner som skrivemateriale, fastgjorde man i begyndelsen af rullen en snor, der holdt den sammenrullet. Disse silkeruller blev desuden ofte lagt i poser eller svøb med eller uden dekorationer. Da papiret blev opfundet i det 1. årh. e.v.t. blev det ligeledes fremstillet i ark, der kunne limes sammen til en lang rulle. Disse ruller fik også snor og undertiden svøb omkring sig.

I Kina opfandt man foldebogen formentlig i 400-500-tallet, og den fik ligesom i Syd- og Sydøstasien

Fig. 11.
 Inderside af
 dæklade,
 tekstblade og
 yderside af
 dæklade til
 en buddhistisk
 tekst på
 mongolsk.
 1700-tallet.
 Mong. 482
 (Det Kongelige
 Bibliotek).

en forstærket for- og bagside. Ofte ser man desuden, at disse ydre dele blev ekstra forstærket med kraftig pap eller træ, som igen blev indkapslet i et stykke påklæbet klæde. Disse stykker klæder var

almindeligvis blå, mens særlige værker og kejserlige værker i stedet for blev udsmykket med ensfarvede tekstiler eller med silkebrokader. Et buddhistisk værk bestod for det meste af flere bind, som

Fig. 12. Brokadeklædt
 aske med buddhistisk
 tekst på kinesisk.
 1692. OA-102-1117/
 MS (Det Kongelige
 Bibliotek).

Fig. 13. Kinesisk bogæske, hvor de indre flapper er skåret i et hylkegivende mønster. 1959. OA 102-3217/MS (Det Kongelige Bibliotek).

igen blev lagt i en æske, der var specielt fremstillet til værket. Undertiden havde disse æsker desuden et bændel fastgjort til låget. Dette bændel endte i en særlig udskåret pind, af træ eller ben, som

tjente som sikring af bændlet omkring æsken (fig. 12).

Efter bogtrykkets opfindelse i Kina, formentlig engang i den sene del af 600-tallet, opstod en ny type bøger i

800-900-tallet. Denne nye type bog indeholdt foldede papirark, der blev samlet i ryggen – først ved limning og senere, i 15-1600-tallet, ved hæftning. Disse bøger kunne beskyttes med træplader foroven og forneden, hvor bændler gik hele vejen rundt om bogen. Træpladerne fik som oftest riller, hvorigennem bændlerne kunne trækkes, således at træplader og bændler var fastgjort til hinanden. Man kunne selvfølgelig også bare vikle en snor omkring en stak hæfter, der udgjorde et bogværk.

Måske med inspiration fra foldebogens ydre bind, fremstilledes stive bogomslag, der kun foldedes omkring et værks for- og bagside, således at top og bund i en stabel af hæfter var uden dækning. Dette var ret praktisk for opbevaringen, da man så kunne stable bøgerne og skrive titlerne på bogens friholdte snit.

Det næste skridt var selvfølgelig at lave en æske til et værk, uanset om det bestod af et eller flere bind. Man fremstillede æskerne med flapper, der kunne foldes op omkring bogen. De to flapper på langsiderne kunne så skæres i enkle eller mere komplicerede mønstre, der foldede sig ind i hinanden og låste flapperne sammen. (fig. 13). Æskerne var desuden dækket af klæde med farver ligesom hos foldebøgerne, og man klistrede en titelmærkat på forsiden af æsken. Som en variation til æskerne fremstillede man et trefløjet omslag – en chemise, der dækkede bogens for- og bagside og forkanten. Hele dette arrangement blev skubbet ind i en kassette med en åben side.

I bogreolen, hvor bøgerne

lå ned, kunne man enten fremstille en særlig titelseddel, der blev stukket ind under æsken eller skrive titlen direkte på æskens bund. Den ældste kendte bogæske af denne type er fundet i grottekomplekset i Dunhuang og stammer fra 800-tallet.

Koreansk og japansk bogudvikling følger den kinesiske, da begge lande valgte at anvende de kinesiske tegn som skriftform. Bind og æsker viser dog særkende i deres valg af farver og dekorationer. Desuden fik mange af de koreanske prægninger af mønstre på deres bind, mens de japanske ofte fik stof direkte på bindene. Æsker og kapsler blev undertiden dækket af dekorationer som er specielle for de koreanske og japanske samfund. bl.a. ser man geometriske udformede plante- og fuglemønstre i Japan og geometriske mønstre i Korea.

Indonesien

På de forskellige øer, der udgør Indonesien, har man gerne benyttet palmeblade som skrivemateriale. Dog findes der steder, hvor man i stedet har anvendt bambus, bark eller ben.

På det nordlige Sumatra bor Batak-folket, og de har benyttet dels bambusrør, dels bark- og benstykker til deres skrivemateriale. På ydersiden af bambusrør, med en længde fra knæ til knæ, skrev man teksten eller tegnede diagrammer eller illustrationer. Dette gjorde man ligeledes på benstykker, der dog som regel var formet som en båd i let buet form. Bambus og ben blev kun benyttet til relativt korte tekster og få diagrammer eller illustrationer, mens

Fig. 14. Opslået spådomsbog skrevet på bark fra Batak-folket på Sumatra. Tidlig del af 1800-tallet. BAT 37 (Det Kongelige Bibliotek).

lange tekster og fyldigere illustrationer blev skrevet på **barkstykker**. Barkstykkerne blev hæftet sammen med tråde eller snore i en lang bane med skrift på begge sider. Undertiden blev dækplade af træ lagt på over- og undersiden af bogværket. Nogle af disse plader har fået en udformning som et tag på et hus med en markeret tagryg (fig. 14). En del af barkbøgerne fik desuden en flettet ring af strå lagt omkring hele bogværket.

Bark som skrivemateriale har

Fig. 15. Ældre indpakning af kinesiske bøger i biblioteket. Bånd alene, bånd med støtteplader i pap og bindkapsel (Det Kongelige Bibliotek).

dog også været anvendt andre steder i Asien, gerne i områder hvor palmeblade, papir og bambus har været fraværende bl.a. i Centralasien. Afdelingen har netop et mongolsk værk skrevet på birkebark, der dog er meget skrøbeligt i modsætning til Batak-bøgerne, der består af robuste stykker bark.

3. Biblioteksindpakninger

I biblioteket indbandt man fra tidlig tid bøger og tidsskrifter, mens arkivmateriale og småtryk blev lagt i foldekapsler eller bindkapsler. Foldekapslerne (også kaldt Manilla mappe) består af fire flapper, der er bukket ind over hinanden med det indlagte materiale imellem flapperne. Lukningen af kapslen foregår ved at flappen på højre side er skåret i en trekantprofil, der skubbes ind i venstresides flap, hvor der er en skåret en slids, hvorved kapslen

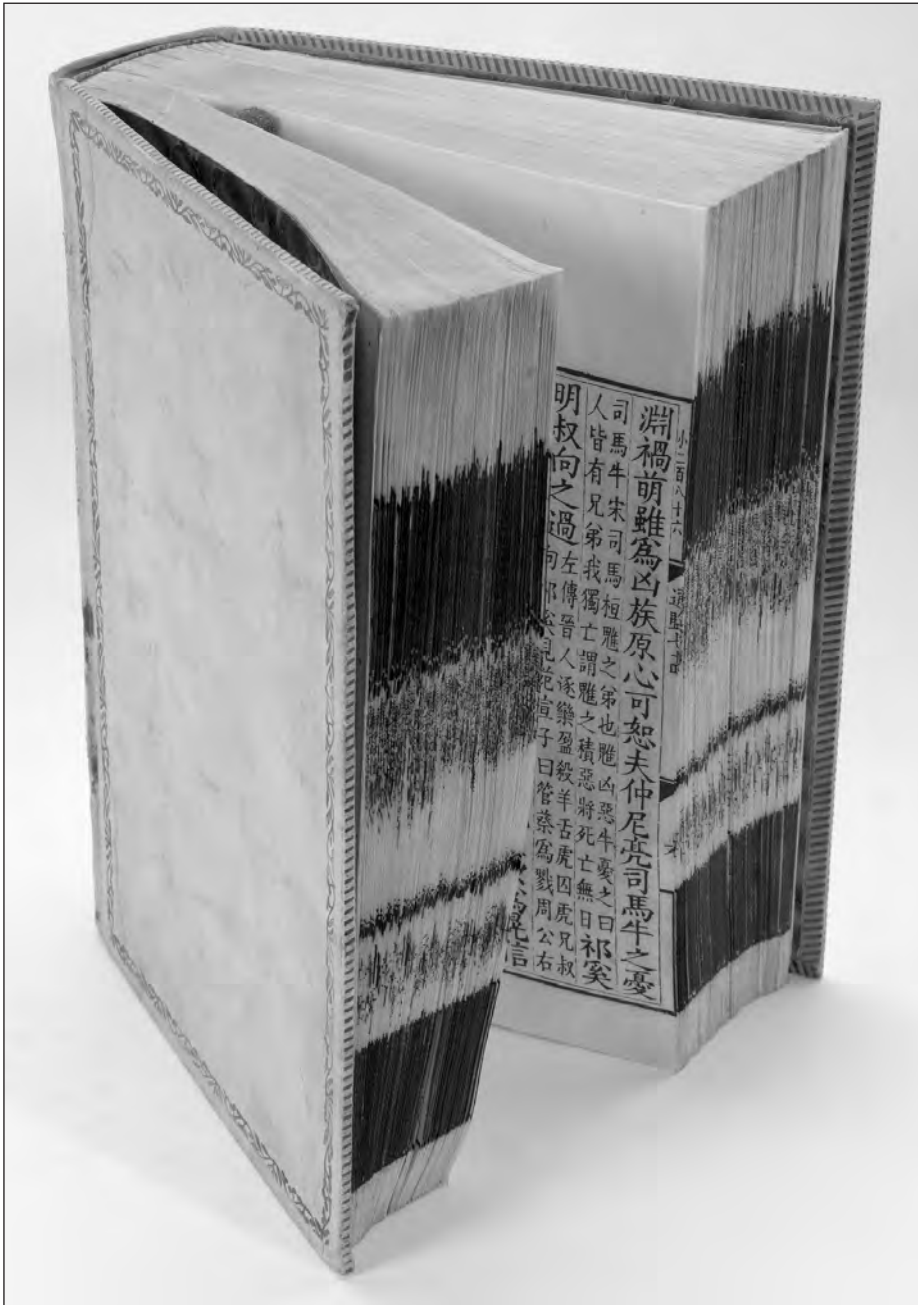

Fig. 16. Kinesiske hæfter i europæisk indbinding. Historisk værk trykt i 1869. Indbundet i den tidlige del af 1900-tallet. OA 102-781, bind 5 (Det Kongelige Bibliotek).

lukkes sikkert. Bindekapslerne består af en bund og top af pap, mens flapperne består af papir, der er limet på bundpappet. Kapslerne lukkes med båndsløjfer. Begge kapseltyper minder en lille smule om de kinesiske æsker, hvor toppen af æsken er lukket sammen med de indfoldede flapper.

I den kinesiske samling har man undertiden sparet på papiret, således at top- og bundpappet blev holdt om værker med to snore. (fig. 15). I nogle få eksempler, hvor materialerne selv lå i en medfølgende mappe, har man i bibliotekets tidligere bogbinderi limet bændler på toppen og bunden af siderne, så man kunne binde en sløjfe for at sikre at indholdet ikke gled ud under transport.

De traditionelle kinesiske bøger fremstilles af trykte ark, hvor der kun er trykt på den ene side, og som bukkes sammen på midten med teksten på ydersiderne – dvs. at der ikke findes nogen tekst på indersiderne. Disse bukkede ark hæftes så ved de løse ender, således at snittet på bogen består af bukningen på de foldede ark.

I Europa var man før 1930'erne noget usikker på opbevaringen af traditionelle kinesiske bøger, der i europæiske øjne lignede hæfter. Derfor mente nogle biblioteksfolk, at de skulle indbindes som europæiske bøger i kodeksformen. Dette blev gjort dels med en almindelig ryg, dels med en blot-tet ryg, hvor man kunne se hæftningen. (fig. 16). Dette havde den lidt uheldige effekt, at nogle vesterlændinge mente, at bøgerne ikke var sprættet ordentlig op, så de begyndte at sprætte siderne op,

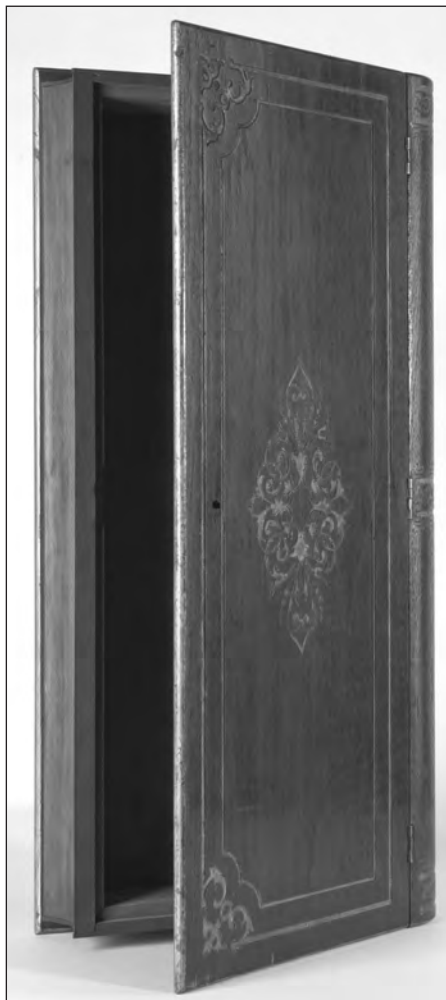

Fig. 17. Æske af træ udformet som en bog, oprindeligt beregnet til et palmebladshåndskrift (nu PA(Sinh)11). Tidlig del af 1900-tallet (Det Kongelige Bibliotek).

med den følge at der ikke var tekst på de blotlagte sider.

Det var også almindeligt fra gammel tid at lægge materialer ned i æsker. Sådanne æsker var for det meste fremstillet af pap, men også æsker af træ blev benyttet. I mange tilfælde var

træsærkerne camoufleret som indbundne bøger, der kunne stilles op som en kodeks på hylderne (fig. 17). Æskerne af træ var forsynet med et låg fastgjort på den ene langsides. De fleste æsker var ganske anonyme, bestående af låg og bund i neutrale farver som brun, grå og gullig farve. Dog kan man finde mere farvestrålende æsker med mønsterbelagte dekorationer, ligesom som forsatsbladene i indbundne bøger. I nogle få tilfælde fremstillede man også papæsker, der skulle illudere at være bøger. De bestod af to hylstre, der skulle skubbes sammen for at lukke værket inde.

Fra 1960'erne anvendte man mest fiberkasser, og de er for det meste i sorte farver. Papæskerne og især fiberkasserne var som regel ikke fremstillet efter mål på indholdet, men kom i standardstørrelser. Dette kunne indebære, at indholdet kunne rutsche rundt i æskerne ved transport. Det kunne afhjælpes ved papir, silkepapir i særlige fine tilfælde, men det var ikke en rigtig god løsning, da papiret ofte blev noget slidt med årenes brug.

I særlige tilfælde, hvor det drejede sig om kostbart materiale – håndskrifter, gamle tryk, kort og grafik – fremstillede man dog specielle ”skræddersyede” æsker. På Universitetsbiblioteket i 1800-tallet havde man æsker, der på en vis måde var fremstillet efter materialets størrelse. Disse æsker bestod af en løs bund og et låg, der fik en særlig lukkemekanisme på de to lågsider. På æskebundens sider fastgjordes en lille pal, der skulle dækkes af et hængsel på lågets sider, som så låste bund og låg sammen. Æskerne var fremstillet til håndskrifter

fra Syd- og Sydøstasien, og æskerne blev sammen med deres indhold afgivet til Det Kongelige Bibliotek i 1840'erne.

Bogbinderiet på Det Kongelige Bibliotek (i dag Bevaringsafdelingen) har i den forgangne tid lavet mange særlige æsker til afdelingens kostbare materialer. Sådanne æsker blev som regel fremstillet som en konkylie, hvor låg og bund var hæftet sammen på den ene langsides og beklædt med stof på ydersiden. De er ganske solide og fremstår næsten som små kunstværker.

En hel speciel æske findes til et burmesisk håndskrift, der omfatter 16 metalplade dækket af lakeret dekoration og skrift. Værket er ret tungt, og den fremstillede æske er derfor lavet i en meget solid udgave med et ekstra lågklap inde i æsken fæstnet lige over metalpladerne. Dette låg kan fastgøres med bændler, således at pladerne er ekstra sikret inde i æsken. Selve låget til æsken går ned over æskebundens sider til bundens kant, der rager ud over alle siderne. På den måde er værket vel sikret mod eventuelle stød og bevægelserne under transport.

De tidligere omtalte barkbøger fra Batak-folket på Sumatra ankom til biblioteket uden egentlig opbevaringsæsker. Biblioteket fik derfor fremstillet særlige æsker til bøgerne. De mellemstore og store bøger fik en æske med låg og bund i pap passende til bøgernes størrelse, mens de små bøger fik en papæske, der var større end værkerne. Man fremstillede bunden i en solid udgave med en fordybning, der passede til den enkelte bogs størrelse.

Indpakningen i dag

Siden 2000 har biblioteket valgt at benytte et system til fremstilling af papæsker, der følger materialernes størrelser. Systemet består af et elektronisk måleapparat og en automatisk udskæringsmaskine, der producerer æskerne efter de fremsendte mål. Dette system gør, at man relativt hurtigt kan fremstille store mængder af æsker

Æskerne fremstilles desuden af syre neutralt pap, hvilket gør at bibliotekets materialer får en optimal opbevaringsindkapsling. Kapsler, trææsker og papæsker fra tidligere tider indeholder en del syre og er på den baggrund ikke velegnet til opbevaring af biblioteks materialer, som gerne skulle holde til ”evig” tid.

Sommeren 2002 var meget varm og fugtig, og et nedkølingsanlæg i

et lokale for særligt kostbart materiale brød sammen. En stor del af de opbevarede materialer var allerede på det tidspunkt blevet lagt i de nye syre neutrale æsker, men en lille del ventede stadig på at få deres nye æsker. Selvom man satte midlertidige affugtningssystemer op, kunne nogle fugtskader observeres. De værker, der var i æsker, havde ingen skader, men de værker, der stod uden en beskyttende emballering havde fået et tyndt lag af mug på bogernes øverste snit. Det havde dog heldigvis ingen varige effekter på værkerne. Men samtidig kunne bibliotekets konservatorer konstatere, at de nye æsker agerede som en effektiv buffer mod de ydre fugtige omgivelser. Så det var en tydelig demonstration af de syre neutrale æskers gode evner til at beskytte de indlagte materialer.